

Wintersalon 2003

19e eeuw

Frederik Hendrik Kaemmerer

Den Haag 1839-1902 Parijs

Elegante dames in de duinen, olie op papier op
doek 15,5 x 27,4 cm, gesigneerd en gedateerd '73.

Herkomst: coll. Nieszawer, Parijs.

Lit.: G. Schurr, *Les Petits Maîtres de la Peinture*.

Valeur de demain IV, Parijs 1979, afb. pag. 108.

Omslag:

Nicolaas van der Waay

Een zomeravond bij het Tolhuis, Amsterdam

zie pag. 46

SIMONIS & BUUNK

EEN KEUR AAN KUNST

Romantici

Impressionisten

Haagse School

Larense School

Amsterdamse School

Wintersalon 2003

19e eeuw

donderdag 20 november t/m zaterdag 6 december

SIMONIS&BUUNK KUNSTHANDEL BV
SIMONIS&BUUNK COLLECTIE BV
SIMONIS&BUUNK COLLECTIE III CV
RESTAURATIEATELIER J.M. SIMONIS – SINDS 1927
BEËDIGD TAXATEUR SCHILDERIJEN

Een collectie schilderijen en aquarellen uit de periode 1780 tot 1940 van vooraanstaande, voornamelijk Hollandse romantici en impressionisten, waaronder schilders van de Haagse School, de Larense en de Amsterdamse School

Voor prijzen: zie www.simonis-buunk.nl

Openingstijden expositie: dinsdag t/m zaterdag van 11-17 uur
zondag 23 en zondag 30 november van 12-17 uur

Gesloten op maandagen en tevens op 11 en 12, 18 en 19 november

Notaris Fischerstraat 30, 6711 BD Ede
telefoon: 0318 652888 fax: 0318 611130
Buiten exposities om geopend dinsdag t/m zaterdag van
11-17 uur, en op afspraak.
www.simonis-buunk.nl info@simonis-buunk.nl

Echt goede schilderijen komen almaar schaarser op de markt. Deze schaarste geldt ook steeds meer voor 'het familiebedrijf', dat vroeger zo'n centrale rol speelde in het sociaal-economische leven. De toenemende verzakelijking stuit mij eigenlijk tegen de borst, maar deze is kennelijk een onvermijdelijk gevolg van 'de vooruitgang'. En, dit niet bedoeld als kwinkslag, er is al veel langer schaarste aan schoonmoeders die 't goed kunnen vinden met hun schoonzoon. In ons familiebedrijf heb ik al ruim 25 jaar een loyale samenwerking met Sjaan Simonis. Zij was al voor mijn komst in 1976 een vertrouwd gezicht in de kunsthandel bij taxaties, restauratieadviezen en bij verkoop. Een toeverlaat, niet alleen voor ons en onze medewerkers, maar ook voor de bezoekers en klanten van Simonis&Buunk.

Behalve de rigoureuze verbouwing van de '19^e eeuw' had ook de verhuizing van het restauratieatelier veel voeten in aarde. Tussen 1986 en 2002 was het gevestigd bij mijn schoonouders, vanwaar het recentelijk verplaatst is naar een ruimte pal achter 'de 19^e eeuw'. Dit nieuwe restauratieatelier, met de modernste technische apparatuur en chemie, wordt gebruikt voor conservatie, restauratie en allerlei vormen van onderzoek. De vijf enthousiaste en ervaren restauratoren, in vaste dienst bij Simonis&Buunk, werken nu dus 'dichter bij het vuur' en kunnen gemakkelijker in de zaak van advies dienen. Ook is er alle ruimte voor samenwerking met enige externe restauratoren die geregeld restauraties voor ons verzorgen. Workshops en uitwisseling van kennis met andere deskundigen in ons metier staan op stapel in het vernieuwde 'Restauratieatelier J.M. Simonis sinds 1927'.¹

Gedenkwaardig dit jaar is de verjaardag van B.C. Koekkoek: hij zou op 11 oktober 200 jaar geworden zijn. Daarom hebben wij dit najaar een derde catalogus uitgegeven en organiseren wij de verkoop-expositie 'Vier generaties schildertalent', als aanvulling op de feestelijke activiteiten die het B.C. Koekkoek-Huis in Kleef ter ere van dit feit organiseert.

Roerig was het ook (al)weer met Piet Mondriaan. Maar nu écht. In juni kochten wij Mondriaans laatste figuratieve werk: 'Landschap bij Montmorency' uit 1930. Na afloop van een interview over dit schilderij kwam nog terloops een werkje gesigneerd P. Mondriaan ter sprake dat medewerker Arie van Harwegen den Breems had gefotografeerd op een kleine veiling in Noord-Holland. Een paneel dat ik zojuist voor 2500 euro had gekocht, uit studieoverwegingen,

want ik ging er niet van uit daar een echte Mondriaan aan te treffen. Toen ik van vakantie terug kwam lag het afgeleverd op mijn bureau. Het paneel gaf me direct 'de vonk van authenticiteit'. Dit was gewoon écht! Het was niet moeilijk om verdere erkenning te vinden voor het schilderij. De eerste indruk van dé Mondriaan-deskundige, Joop Joosten, was positief. De landelijke media gaven er veel aandacht aan, vooral omdat we deze Mondriaan niet voor de verkoop wilden bestemmen, maar in langdurige bruikleen wilden geven aan een passend Nederlands museum. De keuze viel al snel op het Mondriaanhuis² in Amersfoort, geboortehuis van de kunstenaar en bij uitstek geschikt om deze ontdekking te laten 'wennen' aan zijn nieuwe identiteit. Het Mondriaanhuis is een bijzonder documentatiecentrum en museum, waar dit schilderij en vier andere werken van Mondriaan uit onze collectie tot aanvang van de Wintersalon tentoongesteld zullen worden in een zaal met allerlei interessant studiemateriaal. 'Boerderijtje achter een hek' zal na de verbouwing van het Mondriaanhuis met de Kerst weer in Amersfoort terugkeren, om daar de rest van de 10-jarige bruikleenperiode uit te dienen.

Vanwaar onze aandacht voor het wel en wee van (kleinere) musea? We zijn toch een kunsthandel? Onze jongste medewerkster Maartje vroeg me onlangs: 'Wat heb jij nou voor belang om die ontdekte Mondriaan, waar je ook nog eens enorm op kan verdienen, voor zo'n lange tijd wég te geven als het ware...??' En met ongeloof op haar gezicht: 'Tien jaar..., mán als je 'm terugkrijgt, dan ben je bijna toe aan je pensioen!!' M'n antwoord was dat het woord kunst-han-de-laar op meerdere manieren kan worden beklemtoond. Ik geef meer en meer de voorkeur aan nadruk op de eerste lettergreep. Waarom? Daar zijn verschillende redenen voor. Handelen is leuk en spannend. Ik denk dat aan het koopmanschap een vergelijkbare psychologie ten grondslag ligt als vroeger aan de jacht. Maar je verstand moet dit wel relativiseren. Vooral omdat er steeds meer signalen van 'maatschappelijk ondernemen' om ons heen zijn waar te nemen. Vorig jaar heb ik in mijn voorwoord iets verteld over de organisatie die wij via onze taxatie-inkomsten ondersteunen. Deze foundation³ probeert het maatschappelijk ondernemen, vooral bij de grotere concerns, hoog in het vaandel te krijgen. Onze bijdragen aan musea – het publieke belang – sluiten bij dit gedachtegoed aan. En uiteindelijk geeft deze benadering op den duur ook nog eens een positieve impuls aan de goodwill van ons bedrijf.

Tot slot raad ik u aan om op de route van het Mondriaanhuis naar het B.C. Koekkoek-Huis in Kleef toch even 'een pitstop' in te lassen in Ede. Er is in dit voorwoord niet veel ruimte meer om er iets over te zeggen, maar ik doe het toch: namelijk dat er dit najaar weer heel veel moois en bijzonders te zien en te koop is op onze 'Wintersalon', zoals onze dames de schilderijenverkoop van het late najaar tegenwoordig noemen. U bent van harte welkom!

Mede namens Sjaan Simonis, Frank Buunk

1 www.simonis.nl (ateliersite) 2 www.mondriaanhuis.nl

3 www.encounterofworldviews.org

Bedrijvigheid in een Hollands stadje

Cornelis Springer

Amsterdam 1817-1891 Hilversum

Bedrijvigheid in een Hollands stadje, paneel
41,1 x 34,5 cm, gesigneerd met monogram en
gedateerd '51.

Herkomst: coll. A. Brenninkmeyer en mevr.
L. Brenninkmeyer-Dreesmann, Nijmegen; erven
Brenninkmeyer.

Wordt opgenomen in de te verschijnen oeuvre-
catalogus van het werk van de schilder, cat.nr.
51-6.

Het is niet verwonderlijk dat Cornelis Springer, telg uit een familie van architecten, aannemers en timmerlieden, een voorliefde had voor architectuur. Bijna als vanzelfsprekend specialiseerde hij zich als schilder dan ook in stadsgezichten, waarmee hij zich ontwikkelde tot een hooggewaardeerd en zeer succesvol kunstenaar. Springer dankt zijn reputatie aan de romantische sfeerbeelden van Oud-Hollandse stadskernen, die hij tot in het kleinste detail vastlegde. Vaak staat een markant gebouw of een reeks beeld-

bepalende panden centraal. De compositie berust vrijwel altijd op diagonalen, asymmetrie en een sterke zon- en schaduwverdeling. *Bedrijvigheid in een Hollands stadje* is hiervan een perfect voorbeeld. Een beschaduwde gevelrij aan de rechterzijde beheerst de voorstelling. Het lage standpunt, de zonnige overkant van de straat en de grillig gevormde wolken in het blauw versterken het dramatische effect van de hoogoprijzende, donkere façade. In het water onderlangs doet een meid de was, over een bruggetje verlaat een vrouw

een huis, en op straat loopt een moeder met haar kind. De doorkijk naar de rest van de straat wordt belemmerd door een uitbouw, waarbij mensen zijn samengedromd. Springers steden zijn meestal drukbevolkt: hij was naast een uitmuntend architectuurschilder ook een begaafd figuurschilder. Doorgaans zijn zijn straten en pleinen dan ook gestoffeerd met wandelende, handelende en pratende stedelingen, wat ze grote levendigheid verschaft.

Ingang van de Gemeenteschool aan de Vriesestraat, Dordrecht

Cornelis Springer

Amsterdam 1817-1891 Hilversum

Ingang van de Gemeenteschool aan de Vriesestraat, Dordrecht, paneel 52,1 x 40,4 cm, gesigneerd en verso gedateerd 1885.

Verso: gedateerde authenticiteitsverklaring van de schilder.

Herkomst: veiling Frederik Muller & Co.,

Amsterdam, *Catalogue des successions*

artistiques des peintres-artistes Cornelis

Springer, Johan Conrad Greive jr, Simon van

den Berg, 1 dec. 1891, lotnr. 12; veiling

F.A. van Braam, Amsterdam, 1 juli 1943, lotnr.

86 (met afb.); part. bezit Verenigde Staten.

Lit.: W. Laanstra e.a., *Cornelis Springer*

(1817-1891), Utrecht 1984, pag. 210, cat.nr.

85-2 (met afb.); J. Bouman, 'Een schilderij van

de Vriesestraat', *De Dordtenaar*, 19 apr. 1999,

pag. 3 (met afb.).

Op 1 en 2 december 1891, ruim 9 maanden na zijn overlijden, werd de artistieke nalatenschap van Cornelis Springer geveild. Ook dit schilderij kwam onder de hamer. Het toont de Dordtse Vriesestraat, gezien vanaf de Oudemanhuispoort in de richting van de Voorstraat. Links vooraan staat de Gemeenteschool, gevestigd in het voormalige Oudemannenhuis. De bovenmeester staat in de toegangspoort, terwijl leerlingen beleefd groetend voor hem langs lopen. Het moet tijdens het uitgaan van de ochtendlessen zijn: uit de schaduwstanden

kan worden afgeleid dat het rond twaalfen is. De Vriesestraat was in de 19^e eeuw een straat van neringdoenden en – getuige dit schilderij – Springer blijkt goed op de hoogte te zijn geweest van haar winkeliers rond 1885. In het pand rechts naast de poort zat een zevenkramer. De schoenmakerij daarnaast is waarschijnlijk ontsproten aan Springers fantasie, want in 1885 was hier een aardewerk- en porseleinwinkel gevestigd. Ernaast zat eenzelfde zaak, dan een boekdrukkerij en vervolgens twee pakhuizen. Het hoekpand droeg de

naam 'Abram's Offerande'. De groentekar staat er ook niet toevallig: daar waar voerman en meid met elkaar praten was een groentewinkel gevestigd. Op genoemde veiling zal dit levendige stadsgezicht beslist veel bewondering hebben ge oogst, want het bezit die beeldelementen die Springers werk zo geliefd maken: Oud-Hollandse, herkenbare stadsarchitectuur en vele figuren en verhalende details, alles badend in helder zonlicht.

Cornelis Springer

Wasvrouwen in Oud-Hollands straatje

Cornelis Springer

Amsterdam 1817-1891 Hilversum

Wasvrouwen in Oud-Hollands straatje, potlood en aquarel 24,6 x 19,8 cm, gesigneerd en gedateerd '75.

Herkomst: part. bezit Groot-Brittannië.

Cornelis Springer

Stalknechten met paard in een straatje

Cornelis Springer

Amsterdam 1817-1891 Hilversum

Stalknechten met paard in een straatje, potlood en aquarel 24,6 x 19,8 cm, gesigneerd en gedateerd '75.

Herkomst: part. bezit Groot-Brittannië.

Rustende trekpaarden bij het strand

Wouterus Verschuur

Amsterdam 1812-1874 Vorden

Rustende trekpaarden bij het strand, paneel

27,1 x 22,5 cm, gesigneerd.

Drie werkpaarden – een vos, een schimmel en een grauw – staan bij een verweerde hut in het duin, de eerste nog met zijn trektuig om. Een visser en vrouw met hond bevinden zich nabij en hebben de dieren voorzien van hooi. In de verte liggen bomschuiten aan de kustlijn, onder een zwaarbewolkte lucht. De paarden zijn waarschijnlijk ingezet om de teruggekeerde vissersschepen het strand op te slepen. Met dikwijls tientallen in een span waren ze nodig om de platbodems de zee in te

brenge of het strand op te trekken. Dat werk was niet altijd zonder gevaar. Soms raakten de dieren verstrikt in hun tuig, verdronken in een mui of werden door een sterke kuststroom de zee ingetrokken. Wouterus Verschuur was in zijn eigen tijd de belangrijkste paardenschilder in Holland. Hij schilderde de viervoeters van alle rangen in alle standen, en wist ze met onovertroffen perfectie en levensechtheid op het doek te zetten: robuuste boerenpaarden, trekpaarden en legerpaarden,

maar ook sierlijke jachtpaarden, springpaarden en dressuurpaarden. Tevens had hij een zwak voor honden: als hij ze al niet tot hoofdonderwerp koos, dan kwamen ze wel voor in de stal, op het erf of bij de jacht. Zijn liefde voor het paard was zo groot dat hij zijn jongste zoon Wouter ermee aanstak: ook deze wijdde zijn schilderkunst grotendeels aan het edele ros.

Gezelschap met paarden en honden bij een uitspanning

Wouterus Verschuur

Amsterdam 1812-1874 Vorden

Gezelschap met paarden en honden bij een uitspanning, doek 57,5 x 73,5 cm, gesigneerd en te dateren 1838-1840.

Wouterus Verschuur

In de stal

Wouterus Verschuur

Amsterdam 1812-1874 Vorden

In de stal, paneel 13,9 x 18,5 cm, gesigneerd recto, en verso op resten van etiket.

Herkomst: Kunsthandel Pieter A. Scheen sr, Den Haag, inv.nr. 1676, tot 24 apr. 1922; coll. J.B. van Heek, Enschede, 24 apr. 1922.

Henriëtte Ronner-Knip

Moederpoes op kussen

Henriëtte Ronner-Knip
Amsterdam 1821-1909 Brussel
Moederpoes op kussen, paneel 34,8 x 46 cm,
gesigneerd en gedateerd 1904.

Alfred-Arthur Brunel de Neuville

Vier poezen rond een aquarium

Alfred-Arthur Brunel de Neuville
Parijs 1852-1941
Vier poezen rond een aquarium, doek 54 x 65,2
cm, gesigneerd.

Henriëtte Ronner-Knip

Cairn Terriër met pups

Henriëtte Ronner-Knip

Amsterdam 1821-1909 Brussel

Cairn Terriër met pups, paneel 32,9 x 45 cm, gesigneerd.

Herkomst: veiling C.F. Roos & Co., Amsterdam, 27 nov. 1906, lotnr. 93 (met afb.); veiling S.J. Mak van Waay, Amsterdam; kunsthandel Richard Green, Londen; part. bezit Verenigde Staten.

Julius Scheuerer

Hoenderhof

Julius Scheuerer

München 1859-1913 Planegg (Duitsland)

Hoenderhof, paneel 24 x 32,4 cm, gesigneerd en gedateerd '93.

Hollands winters straatje

Adrianus Eversen

Amsterdam 1818-1897 Delft

Hollands winters straatje, paneel 31,7 x 42,7 cm,
gesigneerd recto, en verso op resten van
etiket.

Kasparus Karsen

Stadsgezicht met gracht

Kasparus Karsen

Amsterdam 1810-1896 Biberich (Duitsland)

Stadsgezicht met gracht, doek 51,4 x 60,4 cm,
gesigneerd.

Herkomst: part. bezit Groot-Brittannië.

Zonnig Oud-Hollands straatje met figuren

Adrianus Eversen

Amsterdam 1818-1897 Delft

Zonnig Oud-Hollands straatje met figuren, doek
40 x 48 cm, gesigneerd.

Annotatie verso op etiket: 'A. Eversen fecit'.

Herkomst: part. bezit Hamburg, Duitsland.

Adrianus Eversen was een leerling van Cornelis Springer en net als deze gespecialiseerd in Oud-Hollandse stadsgezichten. Anders dan Springer, die met name voor zijn latere werk de werkelijke situatie als uitgangspunt nam, schilderde Eversen grotendeels imaginaire stadsbeelden,

samengesteld uit bestaande en verzonden fragmenten. Terwijl Springer bovendien een voorkeur had voor monumentale en rijk geornamenteerde 16^e- en 17^e-eeuwse kerken, raadhuisen en patriciërswohnungen, schilderde Eversen veelal bescheidener architectuur, hoewel voorstellingen van markante gebouwen of stadsdelen ook binnen zijn oeuvre voorkomen. De mens en de zon spelen altijd een grote rol in het werk van Eversen. Zo ook in dit gemoedelijke straattafereel, waarin mannen en vrouwen de tijd nemen voor een praatje, kippen door hun houdster gevoerd worden

en werklui op weg zijn naar een volgende klus. Het zonlicht weerkaatst fel op de karakteristieke gevels, daken, straat en witte mutsen en schorten van de vrouwen, en veroorzaakt scherpe schaduwen op de klinkers en muren. Al in zijn eigen tijd werd Eversen zeer gewaardeerd om het typisch Hollandse sfeerbeeld dat hij in zijn werk wist op te roepen. Zijn schilderijen vonden hun weg naar liefhebbers in Nederland, maar ook naar buitenlandse verzamelaars.

Petrus Paulus Schiedges

Den Haag 1813-1876

Een visafslag en elegant gezelschap op het strand van Scheveningen, paneel 28,8 x 43,5 cm, gesigeneerd en gedateerd '58.

Herkomst: part. bezit Groot-Brittannië.

Met dank aan mevr. A. Janssen, Museum Scheveningen, Scheveningen.

P.P. Schiedges ontwikkelde zich na zijn studie aan de Haagse Teekenacademie tot schilder van zee- en riviergezichten met schepen. Hij maakte nauwkeurig studie van de scheepstypen uit zijn tijd, waardoor hij ze tot in de kleinste details kon weer-geven. In dit Scheveningse strandtafereel spelen schepen echter niet de hoofdrol.

Ook het vissersvolk rond de visafslag en de grappige badkoetsen, in allerlei vormen en maten kriskras op het strand achter-gelaten, trekken niet de meeste aandacht, hoe anekdotisch ook. Het is de 'architectuur-parade' die beeldbepalend is en die dit schilderij bovendien tot een belangrijk architectuurhistorisch document maakt. Het witte complex is het gemeentelijke badhuis, dat in 1828 werd geopend. Hier staat tegenwoordig het Kurhaus. Het roodstenen pand ernaast is Hotel Garni, dat in 1974 werd afgebroken. Het werd gebouwd op de plek waar eerder badhuis 'Pronkenburg' stond, eigendom van Jacob Pronk, de 'pionier van het Nederlandse badleven'. Pronkenburg werd gesloopt na

de opening van het gemeentelijke badhuis. Het witte gebouwtje verderop, richting de kerk van Scheveningen, is het Paviljoen Von Wied. Dit werd in 1826 gebouwd in opdracht van koning Willem I, die met dit huis aan zee de zwakke gezondheid van zijn echtgenote Wilhelmina van Pruisen hoopte te verbeteren. Een van zijn kleinkinderen, Prinses Marie van Oranje-Nassau, erfde het paviljoen in 1881. Aan haar echtgenoot, prins Wilhelm von Wied, dankt het gebouw zijn naam. Het paviljoen staat er nog steeds en in het duin rondom is nu Museum Beelden aan Zee gevestigd.

Regatta op het IJ, Amsterdam

Everhardus Koster

Den Haag 1817-1892 Dordrecht

Regatta op het IJ, Amsterdam, paneel

41,6 x 62,3 cm, gesigneerd en te dateren
ca. 1846-1847.

In 1846 werd naar Engels voorbeeld de Koninklijke Nederlandsche Yachtclub opgericht, die op 10 juni van dat jaar haar eerste wedstrijd organiseerde op de Nieuwe Maas bij Rotterdam. Op 10 september 1846 hield de Yachtclub ook op het IJ in Amsterdam een regatta. Meerdere schilders hebben deze festiviteit vastgelegd. Zo hadden wij eerder een schilderij van Charles Rochussen met dit onderwerp in onze collectie, en bovenstaand schilderij

toont dat ook Everhardus Koster zich door dit bijzondere zeilevenement liet inspireren. Koster nam op 16-jarige leeftijd bij B.J. van Hove tekenles, omdat hij scheepswerktuigbouwkundige wilde worden. Van Hove zag echter een schilder in hem en de jonge kunstenaar in de dop volgde zijn advies op. Hij ontwikkelde zich tot een knap schilder en aquarellist van zee- en riviergezichten. Bij voornoemde regatta legde hij de grote variëteit aan deelnemende schepen vast, waaronder imposante driemasters, robuuste tjalken, sierlijke schoeners met opbollende zeilen, en afgeladen pieremachochels. Saluutschoten verhogen de feestvreugde. Een woud van masten, waarvan vele met de Hollandse driekleur in

top, steekt af tegen de oerhollandse wolkenlucht. Heen-en-weer wiegend door het zachtwoelende water, laat hun grote aantal slechts raden hoeveel deelnemers er zijn.

Andreas 'Andries' Schelfhout

IJsvertier op een poldervaart

Andreas 'Andries' Schelfhout

Den Haag 1787-1870

IJsvertier op een poldervaart, paneel 37,6 x 48,4 cm, gesigneerd en te dateren ca. 1845.

Herkomst: part. bezit Groot-Brittannië.

Jan Jacob Spohler

IJsvertier

Jan Jacob Spohler

Nederhorst den Berg 1811-1866 Amsterdam

IJsvertier, paneel 42,5 x 62,8 cm.

Herkomst: part. bezit Bremen, Duitsland.

IJsvertier bij Dordrecht

Nicolaas Johannes Roosenboom

Schellingwoude (Ransdorp) 1805-1880 Assen
Ijsvertier bij Dordrecht, paneel 35,1 x 49,6 cm,
gesigneerd.

Verso: resten van lakzegel.

Herkomst: part. bezit Duitsland.

Een onmetelijke ijsvlakte, doorsneden van schaatssporen en overwelfd door een zware wolkenlucht, ontvouwt zich voor onze ogen. Rechts in de verte ligt Dordrecht: de Grote Kerk met de kenmerkende stompe toren staat als trouwe

wachter aan de bevroren watervlakte, waar Oude Maas en Merwede samenkomen. Op het ijs is het een drukte van belang. Schaatsers zwieren alleen of in lange rijen over het ijs, anderen zijn samengedromd bij een koek-en-zopie. Een lichtbaak steekt hoog boven alles uit; in de andere seizoenen is het een oriëntatiepunt voor schepen, nu voor schaatsers. Nicolaas Roosenboom werd opgeleid in het atelier van zijn schoonvader Andreas Schelfhout. De ijstaferelen, zomerlandschappen en riviergezichten van

Roosenboom tonen dat hij een begaafd leerling van zijn meester was. De lage horizon, de dieptewerking met balans tussen voor- en achtergrond, alsmede de verhalende details tonen verwantschap met Schelfhouts onderwerpkeuze en compositieopbouw. Ook Nicolaas' dochter Margaretha Roosenboom was een groot schildertalent. Door haar artistieke gave, de lessen van haar vader en de raadgevingen van haar grootvader ontwikkelde zij zich tot een succesvol schilderes van bloemstillevens.

Op de duinen te Scheveningen

Salomon 'Samuel' Leonardus Verveer

Den Haag 1813-1876

Op de duinen te Scheveningen, doek

76,2 x 111,3 cm, recto en verso gesigineerd en gedateerd '76.

Annotatie op spieraam: 'Op de Duinen. te Scheveningen. van S.L. Verveer'.

Herkomst: veiling Oldenzeel, Rotterdam, nalatenschapsveiling S.L. Verveer, 10 mrt. 1884, lotnr. 92 (met afb.).

De Haagse kunstenaar Samuel Verveer was de oudste uit een gezin met vier kinderen. Zijn jongste broer Elchanon was eveneens schilder (pag. 22), en ook broer Maurits hanteerde palet en penseel, terwijl deze

tevens een begaafd fotograaf was. Samuel Verveer schilderde stads-, dorps-, en havengezichten, en strand- en duintaferelen. Het werk dat hij rond 1840 maakte toont in romantische sfeer en helder coloriet de invloed van zijn jong overleden vriend W.J.J. Nuijen. Later schilderde hij met een natuurlijker lichtval en zonder romantische motieven als ruïnes en spiegelende rivieren. Vooral door de levendige stoffage en het 'strelend-harmonieuze van den toon' was zijn werk bij tijdgenoten zeer geliefd. Het nabijgelegen Scheveningen en zijn bevolking waren voor Verveer steeds weer een bron van inspiratie. Voor dit visserstafereel heeft hij zich net buiten de dorpskern van

het vissersdorp begeven. De karakteristieke kerktoren priemt in de verte in het wolkendek, en daarvoor vormen pittoreske huisjes aan de dorpsrand het decor voor een levendig schouwspel van drukdoend vissersvolk. Dorp, duin en de zee zijn onderhevig aan een wisselend spel van zonlicht en schaduw; de kapjes van de vrouwen lichten wit-blinkend op in de zon, felle accenten in de aardse tonen van het landschap. *Op de duinen te Scheveningen* maakte deel uit van Verveers nalatenschapsveiling in 1884. In de begeleidende catalogus is het werk aangemerkt als 'Laatste werk van den overleden meester'.

'Charles' Henri Joseph Leickert

Bomschuiten en vissers bij eb op het strand van Scheveningen

'Charles' Henri Joseph Leickert
Brussel 1816-1907 Mainz (Duitsland)
Bomschuiten en vissers bij eb op het strand van Scheveningen, paneel 26,1 x 36 cm, gesigneerd en gedateerd '54.
Herkomst: part. bezit Frankrijk.

Witzel 'George Willem' Opdenhoff

Bomschuiten op het strand van Scheveningen

Witzel 'George Willem' Opdenhoff
Fulda (Duitsland) 1807-1873 Den Haag
Bomschuiten op het strand van Scheveningen,
doek 48 x 68,5 cm, gesigneerd.

Molen bij Overschie

Johan Barthold Jongkind

Lattrop 1819-1891 La Côte-Saint-André (Frankrijk)

Molen bij Overschie, doek 34,7 x 55,8 cm, gesigneerd en gedateerd '57.

Herkomst: Arthur Tooth & Sons Ltd., Londen, op 6 dec. 1960 bij voornoemde kunsthandel gekocht door de vader van de vorige eigenaar (part. bezit Groot-Brittannië).

Lit.: A. Stein, S. Brame, F. Lorenceau, J. Sinizergues, *Catalogue critique de l'Oeuvre de Jongkind, Volume 1: Peintures*, Parijs 2003, cat.nr. 187 (met afb. in kleur); vgl. V. Hefting, *Jongkind: sa vie, son oeuvre, son époque*, Parijs 1975, pag. 115, cat.nr. 190 (met afb.), pag. 131, cat.nr. 245 (met afb.).

In 1857 woont Jongkind in Rotterdam. Twee jaar eerder is hij Parijs gedesillusioneerd en berooid ontvlucht. Op de Salon van 1855 worden zijn schilderijen niet onderscheiden. Teleurgesteld hierover, en bovendien belaagd door schuldeisers, keert

hij terug naar zijn vaderland. Jongkind is er niet gelukkig. Hij houdt van het Hollandse landschap en maakt de prachtigste werken, maar mist zijn Franse vrienden, met wie hij kan discussiëren over zijn werk. De Parijse kunstverzamelaar Pierre-Firmin Martin is hem deze jaren moreel en financieel tot grote steun. Ze voeren een intensieve correspondentie en Jongkind zendt hem voor de handel regelmatig een schilderij. In 1857 ontstaat *Molen bij Overschie*: een robuuste molen in de Hollandse polder, die zich aftekent tegen een gloedvolle avondlucht, in het westen goud en roze, en hoog aan de hemel en in het oosten koel paarsblauw. Jongkinds stijl is hier opmerkelijk: er zit verandering in de lucht, letterlijk en figuurlijk. Het is een van de eerste werken waarin de korte, 'pre-impressionistische' toets en het sprankelende palet, dan al aanwezig in zijn aquarellen, zichtbaar worden in olieverf. De lucht kondigt het aan: niet meer onbeweeglijk, egaal grijs,

strakblauw of met compacte wolkenmassa's, maar met schapenwolkjes als dansende, rayonante kleur- en lichtvlekken. Het is een schilderij dat nog sporen vertoont van de romantische schildertraditie waartoe zijn leermeester Schelfhout behoorde, maar dat tegelijkertijd een doorkijkje biedt naar zijn toekomstige werk. Enerzijds de zorgvuldig gearrangeerde, statische compositie, de verzadigde kleuren en heldere atmosfeer, anderzijds al een aanzet tot die beweeglijke toets en het stralende licht. Het impressionisme gloort!

Johan Barthold Jongkind

Lattrop 1819-1891 La Côte-Saint-André (Frankrijk)

De Schie bij Rotterdam, doek 23,8 x 32,4 cm, gesigneerd en gedateerd 1869.

Herkomst: part. bezit Verenigde Staten.

Lit.: A. Stein, S. Brame, F. Lorenceau, J. Sinizergues, *Catalogue critique de l'Oeuvre de Jongkind, Volume 1: Peintures*, Parijs 2003, cat.nr. 570 (met afb. in kleur).

Er zijn twaalf jaren verstreken wanneer Jongkind in 1869 *De Schie bij Rotterdam* schildert. Twaalf jaren waarin zijn leven en schilderstijl spectaculair zijn veranderd en zijn ster tot ongekende hoogte gerezen is. Edouard Manet heeft hem in de tussentijd

tot 'vader van de landschapschilders' benoemd, waardoor zijn reputatie als toonaangevend pre-impressionist gevestigd is. Ook in zijn privé-leven is er veel gebeurd: in 1860 heeft hij in Parijs de van oorsprong Hollandse Josephine Fesser-Borrhée ontmoet, die hem de rest van zijn leven met zakelijke steun en bijna moederlijke zorg zal omringen. Mede door haar hervindt Jongkind zijn geestelijke rust en komt zijn carrière tot grote bloei. Josephine Fesser leert Jongkind kennen via Martin, die ze regelmatig bezoekt om zijn collectie eigentijdse schilderkunst te bekijken. In 1869 verblijft Jongkind twee maanden in Holland, in de omgeving van Rotterdam en Dordrecht. Hij zou de

Hollandse polders met molens, rivieren, havens, weides en wolkenluchten daarna niet meer met eigen ogen zien: het is zijn laatste bezoek aan zijn vaderland. Tijdens trektochten maakt hij er prachtige, 'licht-doorstraalde' aquarellen. In datzelfde jaar ontstaat een reeks schilderijen met als onderwerp Rotterdam en Dordrecht. Wellicht dat toen ook dit werk is gemaakt, al in Nederland of kort na zijn terugkeer in Parijs op 25 oktober. Het heeft de zo geroemde vibrerende en vrije toets, waarmee alles in beweging lijkt te zijn gezet: de molenwieken, de wolken en het traag stromende water van de Schie, waarop zwanen en een bemand beurtschip dobberen.

Vissersfamilie

'Elchanon' Leonardus Verveer

Den Haag 1826-1900

Vissersfamilie, doek 90,9 x 126,4 cm, gesigneerd en gedateerd '72.

Elchanon Verveer, de jongste broer van Samuel Verveer (pag. 18), begon zijn artistieke loopbaan als houtgraveur. In 1845 besloot hij echter schilderlessen te gaan volgen aan de Haagse academie, waar hij les kreeg van onder anderen zijn broer Samuel en H.F.C. ten Kate. Elchanon Verveer schilderde vooral genrestukken die betrekking hadden op het harde vissersbestaan, een bij uitstek 19e-eeuws thema. Aanvankelijk schilderden kunstenaars 'onschuldige' taferelen als bedrijvige

vissersvrouwen, interieurscènes, en de vloot op zee of op het strand. Later ontstonden daarnaast ook beladen voorstellingen, zoals de wachtende vissersvrouw die in onzekerheid verkeert over het lot van haar man. In 1872 zond Verveer voor de Tentoonstelling van Kunstwerken van Levende Meesters het schilderij 'Na uitgestanen angst' in. Dat zou deze *Vissersfamilie* kunnen zijn: een gelukkig vissersgezin op een duintop, herenigd na vaders behouden thuiskomst. Blijdschap en beladenheid zijn in dit schilderij verbonden: wegtrekkende donkere wolken vormen de laatste sporen van het noodweer, dat de kalme zee kort daarvoor veranderde in een woestkolkende poel des doods. Nu is de

rust weergekeerd in de atmosfeer. De doorbrekende zon tovert een aureool van licht en harmonie om het familiegeluk, en doet de uitgestane doodsangsten, net als de wolken, in het niets verdwijnen.

Het binnenhalen van de vangst bij maanlicht

Jozef Israëls

Groningen 1824-1911 Den Haag

Het binnenhalen van de vangst bij maanlicht,
paneel 32,5 x 46,1 cm, gesigneerd en te dateren
ca. 1861-1864.

Herkomst: part. bezit Israël.

Lit.: tent.cat. Tel Aviv, Israël, Tel Aviv Museum of
Art, *Josef Israëls - On life and death*, sept.
1998-mrt. 1999, cat.nr. 3.

Tent.: Tel Aviv, Israël, Tel Aviv Museum of Art,
Josef Israëls - On life and death, sept. 1998 -
mrt. 1999.

Met echtheidsverklaring van dr. Dieuwertje
Dekkers, 23 sept. 2003.

Jozef Israëls, een van de belangrijkste
schilders van de Haagse School, begon zijn

carrière met het schilderen van historie-
stukken en allegorische schilderijen. In
1856 presenteerde hij zijn eerste vissers-
taferelen, 'Eerste liefde' en 'Langs moeders
graf', die in binnen- en buitenland met
veel enthousiasme werden onthaald. Met
laatstgenoemd werk sloot Israëls aan bij
het Europese realisme. Gesterkt door het
succes van deze schilderijen maakte Israëls
vanaf die tijd het vissersgenre tot zijn
specialisme, hoewel hij geregeld ook
andere onderwerpen schilderde, zoals
portretten, bijbelse taferelen en 'Joodse'
voorstellingen. *Het binnenhalen van de
vangst bij maanlicht* is volgens Jozef
Israëls-specialist Dieuwertje Dekkers vrijwel
zeker ontstaan tussen 1861 en 1864.

Details als de pijp van de roerganger en de
baret van de scheepsjongen, die ook voor-
komen op schilderijen uit 1863 en 1864,
wijzen hierop. Het motief van vissers met
een net komt zelden voor in het werk van
Israëls. De drie vissers staan symbool voor
de drie generaties, een onderwerp dat
Israëls eerder gebruikte in zijn werk 'Na de
storm' (1858). Het onderwerp van vissers
op zee wordt ook geassocieerd met de
bijbelse scène van Jezus' discipelen,
vissend op het Meer van Galilea. Populaire
religieuze thema's werden door schilders
in de 19e eeuw regelmatig 'verwereldlijkt'
om scènes ontleend aan het dagelijkse
leven te voorzien van een diepzinniger
betekenis.

Jan Willem van Borselen

Rustende herder op een open plek in het bos

Jan Willem van Borselen
Gouda 1825-1892 Den Haag
Rustende herder op een open plek in het bos,
doek 44,8 x 70,3 cm, gesigineerd.
Herkomst: kunsthandel W.H. Stam, Den Haag.

Georgius Heerebaart

Bosrand met boerenfolk

Georgius Heerebaart
Amsterdam 1829-1915
Bosrand met boerenfolk, doek 83,6 x 114,2 cm,
gesigineerd.
Herkomst: part. bezit Groot-Brittannië.

Weidelandschap met boeren en paard en wagen

Jan Willem van Borselen

Gouda 1825-1892 Den Haag

Weidelandschap met boeren en paard en wagen,

doek 46,2 x 70,9 cm, gesigneerd.

Herkomst: Kunsthandel Pieter A. Scheen,
Den Haag, mei 1959.

Wind, water, wolken en groen in ontelbare nuances kenmerken de Hollandse polderlandschappen van Jan Willem van Borselen. De liefde voor de schilderkunst wordt hem door zijn vader en eerste leermeester Pieter van Borselen al op jonge leeftijd bijgebracht. Jaren later, al dertig en

een schilder van naam, gaat Van Borselen jr nog in de leer bij de romantische landschapschilder Andreas Schelfhout. De geidealiseerde landschapsbenadering van zijn leermeester neemt hij echter niet over, maar hij ontwikkelt zich onder invloed van het opkomende naturalisme tot 'eerlijke vertolker' van de natuur. In de omgeving van zijn geboorteplaats Gouda vindt Van Borselen het hoofdthema van zijn schilderkunst: het van vaarten en sloten doorsneden vlakke land, omzoomd door wilgen en populieren waarvan de takken buigen en zwiepen, en bladeren ruisen en

'dansen' in de altijd aanwezige wind. Die wind is ook zichtbaar in de rimpelingen van het water en de voortjagende wolken: Van Borselens landschappen zijn altijd 'in beweging'. Hij werkte niet alleen in de Zuid-Hollandse polder, ook de Gelderse bossen en heide, het rivierlandschap langs de IJssel, en de omgeving van zijn latere woonplaats Den Haag waren inspiratiebron. Tijdens zwerftochten maakte hij schetsen en kleine, spontaan geschilderde paneeltjes ter grootte van de binnenkant van zijn schilderskist, die als uitgangspunt dienden voor zijn atelierstukken.

Koeien in zomers landschap

Johannes Hubertus Leonardus de Haas

Hedel 1832-1908 Königswinter (Duitsland)

Koeien in zomers landschap, paneel 80,8 x 64,5 cm, gesigneerd.

Herkomst: part. bezit België.

Twee jonge koeien kijken je met hun grote, lodderige ogen aan. Belangstellend nemen ze je op: wat ben jij er voor een? Een beetje van de kudde afgedwaald zijn ze voorzichtig naderbij gekomen, nieuwsgierig, maar ook een beetje aarzelend: 'alleen is het een beetje eng, samen durven we wel.' Met hun aandoenlijke, bruine kijkers, grote roze neus, en x-standige poten staan ze daar; een derde koe is op 'veilige' afstand gebleven en kijkt toe. Verderop graast de rest van de kudde.

Daarachter staan twee hoogopgaande bomen paarsgewijs, net als de dieren op de voorgrond. Het is een zwoele zomerdag en optrekkende nevel maakt het landschap heilig. Kondigen de wolken verkoelende regen aan? J.H.L. de Haas leerde het schilderen van vee in het atelier van de Haarlemse veeschilder P.F. van Os. Vervolgens woonde hij van 1853 tot 1857 in Oosterbeek, waar Willem Roelofs, P.J.C. Gabriël en J.W. Bilders tot zijn kennissenkring behoorden. Daarna vestigde hij zich

blijvend in Brussel, maar zou regelmatig terugkeren naar Nederland. De Haas was gewoon om zijn 'modellen' in levende lijve te schetsen en zijn natuurstudies op te hangen in het atelier om ze te gebruiken voor de schilderijen. Kunstcriticus A.G.C. van Duyl was naar aanleiding van een bezoek aan De Haas zeer lovend over deze olieverfschetsen. Hij schreef in 1892: '*Dat was de natuur, zoo als ik ze ken, zóó als ik altijd ze zag, zóó als ik hoop, ze te blijven zien.*'

Willem Maris

Morgenstond

Willem Maris

Den Haag 1844-1910

Morgenstond, paneel 41,5 x 66 cm, gesigneerd en gedateerd 1869.

Verso: lakzegel.

Herkomst: coll. G. Menalda, Hilversum; coll. mevr. Menalda-Cremers, Hilversum; veiling Frederik Muller & Co, Amsterdam, *Succession Mme. Vve. G. Menalda à Hilversum*, 10 nov. 1908, lotnr. 28; coll. mr R.A.W.J.J. Cremers, Hilversum; veiling S.J. Mak van Waay, Amsterdam, 6 okt. 1965, lotnr. 398 (met afb.); coll. G.J. Marsman, Hilversum, 1965; Borzo Kunsthandel, Den Bosch, 1979; part. bezit Nederland.

Lit.: tent.cat. Oss, Museum Jan Cunen, *Met de ogen van de schilder*, dec. 1982-febr. 1983, cat.nr. 9 (vervangend schilderij).

Tent.: Den Haag, Gemeentemuseum, bruikleen mr R.A.W.J.J. Cremers, jan. 1921-jan. 1929, inv.nr. 228 M; Oss, Museum Jan Cunen, *Met de ogen van de schilder*, dec. 1982-febr. 1983.

Johannes Hubertus Leonardus de Haas

Vee in de wei

Johannes Hubertus Leonardus de Haas

Hedel 1832-1908 Königswinter (Duitsland)

Vee in de wei, paneel 44,6 x 63 cm, gesigneerd en verso gedateerd 1869.

Verso: gedateerde authenticiteitsverklaring van de schilder.

Herkomst: E.L. Jacobson, Den Haag, 1869; kunsthandel Willy de Jonge, Antwerpen.

Lit.: tent.cat. Den Haag, Teeken-Akademie, *Tentoonstelling van Kunstwerken van Levende Meesters*, 1869, cat.nr. 141.

Tent.: Den Haag, Teeken-Akademie, *Tentoonstelling van Kunstwerken van Levende Meesters*, 1869.

Pieter Florentius Nicolaas Jacobus 'Floris' Arntzenius

Gezicht vanaf het strand op een dorpje met bleekveld

Pieter Florentius Nicolaas Jacobus 'Floris' Arntzenius

Soerabaja (Ned. Indië) 1864-1925 Den Haag
Gezicht vanaf het strand op een dorpje met bleekveld, aquarel 29,8 x 39,4 cm, gesigineerd en gedateerd '95.

Herkomst: part. bezit Verenigde Staten.

Pieter Florentius Nicolaas Jacobus 'Floris' Arntzenius

Straatje in Hoorn, met zicht op de Kaaswaag

Pieter Florentius Nicolaas Jacobus 'Floris' Arntzenius

Soerabaja (Ned. Indië) 1864-1925 Den Haag
Straatje in Hoorn, met zicht op de Kaaswaag, aquarel 39 x 46,5 cm, gesigineerd en te dateren 17 aug. 1905.

Herkomst: part. coll. Verenigde Staten.

Lit.: vgl. D. Welling, *Floris Arntzenius*, Den Haag 1992, pag. 64 (met afb.).

Portret van Ariëtte Mauve-Carbentus zittend in de duinen

Anthonij 'Anton' Mauve

Zaandam 1838-1888 Arnhem

Portret van Ariëtte Mauve-Carbentus zittend in de duinen, doek op paneel 19,5 x 33,8 cm, gesigneerd.

Herkomst: veiling Frederik Muller & Cie., Amsterdam, *Tableaux et Études de Anton Mauve*, 15 mei 1917, lotnr. 89 (met afb.).

Stilletjes zit ze daar in het duin, Ariëtte Mauve-Carbentus, echtgenote van de schilder Anton Mauve. De queue van haar elegante robe is achter haar opgeboid, de rok enigszins opgetrokken, waardoor voeten en enkels vrijkomen. Het gelaat beschaduwd en het hoofd getooid met een

elegant hoedje met voile, kijkt ze diep aandachtig naar datgene wat ze in haar handen heeft (een boek, een haakwerkje?). Vol tederheid heeft Mauve haar zo geschilderd, haar gestalte fijn uitgewerkt, de omgeving schetsmatig weergegeven. Ariëtte Sophia Jeannette Carbentus (1856-1894), was een dochter van de tabaksfabrikant Arie Carbentus en Sophia Cornelia Elisabeth van Bommel, en een nicht van Vincent van Gogh. Jet, zoals ze werd genoemd, was het op één na jongste kind van dit gezin en nog maar zestien jaar toen zij Mauve leerde kennen. In oktober 1872 verhuisden haar ouders naar Doetinchem, maar Jet bleef in Den Haag

wonen, waar zij waarschijnlijk als strijkster in haar onderhoud voorzag. Over haar opleiding is niet veel bekend; wel weet men dat ze de Franse, Duitse en Engelse taal goed beheerste, dat ze veel van muziek hield en goed piano kon spelen. Mauve trouwde op 26 november 1874 met haar, drieënhalf jaar na zijn vestiging in Den Haag, waar hij zou uitgroeien tot een van de belangrijkste meesters van de Haagse School. Ze kregen twee kinderen, Anton Rudolf, die ook schilder zou worden, en Rudolf Carl, die architect en meubelontwerper werd.

Willem Steelink jr

Hoedster met schapen op de hei

Willem Steelink jr
Amsterdam 1856-1928 Voorburg
Hoedster met schapen op de hei, aquarel
68 x 102 cm, gesigneerd.

Paul Joseph Constantin Gabriël

Poldervaart met visser

Paul Joseph Constantin Gabriël
Amsterdam 1828-1903 Scheveningen
Poldervaart met visser, aquarel 35 x 53 cm,
gesigneerd.
Herkomst: veiling J.J. Biesing, Den Haag,
24 nov. 1908, lotnr. 136 (met afb.); coll.
L.G. Brouwer, Den Haag.

Anthonij 'Anton' Mauve

Werken op het land

Anthonij 'Anton' Mauve
Zaandam 1838-1888 Arnhem
Werken op het land, aquarel 19,9 x 40,4 cm,
gesigneerd.
Herkomst: part. bezit Verenigde Staten.

Visser op poldersloot

Paul Joseph Constantin Gabriël

Amsterdam 1828-1903 Scheveningen

Visser op poldersloot, doek 55 x 39 cm,
gesigneerd.

Herkomst: part. bezit België.

Paul Gabriël is wel 'de portrettist van de Hollandse polder' genoemd en wordt beschouwd als een van de coryfeeën van de Haagse School. Het 'warme grijs', zo kenmerkend voor deze impressionisten, voert in zijn werk echter niet de boven- toon. Gabriël zag juist de oneindige kleurenrijkdom van de natuur, ook als het weer grijs en grauw was. In 1901 – twee jaar voor zijn overlijden – schrijft hij: '*... maar hoe ik mij ook forceer van dat zware bordpapierachtige in de natuur te zien het wil niet. Hoe meer ik opserveer hoe gekleuder en transparanter de natuur word en dan de lucht er bij gezien een heel ander iets en toch zoo in harmonie, het is verrukkelijk wanneer men heeft leeren zien want ook dat moet geleerd worden! Ik herhaal het ons land is niet grijs zelf niet bij grijs weer'*. Dit schilderij lijkt Gabriëls manifest in verf, gelijk aan wat hij schreef. Een polder- landschap in de avondschemering, dat op het eerste gezicht in donkere tonen is gehuld, blijkt een verrassend kleuren- gamma te bezitten. Een visser zit roerloos in zijn roeiboot in de stilte van de avondschemering. Tussen weiden en wolken zendt de zon haar laatste stralen over de aarde, de donkere silhouetten van de wilgen met 'goud' en avondroze omschijnend. Tonen van terra en oker onder groenen, grijzen en mauve vermengd in de laatverlichte lucht, het land in groenen en blauwen gekleed, en oudroze, mauve, sienna en veronesegroen samengevloeid in de waterpartij: Gabriël was een colorist pur sang.

Reddingsboot in de branding

Hendrik Willem Mesdag

Groningen 1831-1915 Den Haag

Reddingsboot in de branding, doek 44,4 x 103,5
cm, gesigneerd en gedateerd 1869.

Wordt opgenomen in de te verschijnen

aanvulling op de Oeuvrecatalogus van de

Stichting Mesdag Documentatie door J. Poort.

Jacobus Hendricus 'Jacob' Maris

Bomschuit in de branding

Jacobus Hendricus 'Jacob' Maris

Den Haag 1837-1899 Karlsbad (Duitsland)

Bomschuit in de branding, doek 23,8 x 31,4 cm,
gesigneerd.

Herkomst: kunsthandel Barbizon House, Londen,
dec. 1930.

Lit.: tent.cat. Londen, kunsthandel Barbizon
House, dec. 1930, cat.nr. 28 (met afb.).

Hendrik Willem Mesdag

Groningen 1831-1915 Den Haag

Bomschuiten op zee, doek 78,2 x 48,2 cm, gesigneerd en gedateerd 1899.

Herkomst: Kunsthandel Ivo Bouwman, Den Haag, 1986; part. bezit Nederland.

Lit.: J. Poort, *Hendrik Willem Mesdag 1831-1915. Oeuvrecatalogus*, Wassenaar 1989, pag. 265, cat.nr. 1899.6 (met afb.); tent.cat. Zutphen, Stedelijke Musea, *Kunst uit particulier bezit. De 19e eeuw in de Nederlandse schilderkunst*, Zutphen 1990, pag. 6, afb. pag. 2.

Tent.: Zutphen, Stedelijke Musea, *Kunst uit particulier bezit*, aug.-sept. 1990.

Hendrik Willem Mesdag besluit in 1866 zijn carrière als bankemployé op te geven om zich volledig te wijden aan de schilderkunst. Vier jaar later – in maart 1870 – exposeert hij voor de eerste keer op de Salon in Parijs. ‘Les Brisants de la Mer du Nord’, een van zijn twee inzendingen, wordt bekroond met de Gouden Medaille. De onderscheiding van dit cruciale werk in Mesdags oeuvre betekent het begin van zijn internationale carrière als zeeschilder. ‘Les Brisants’ werd lange tijd als verloren beschouwd. In 1990 werd het echter in twee delen teruggevonden, waarna het door restauratie in oorspronkelijke staat werd teruggebracht. Nu is het in bezit van het Van Gogh Museum in Amsterdam. *Reddingsboot in de branding* uit 1869 (pag. 32) lijkt een opmaat te zijn geweest voor ‘Les Brisants’. Tot 1868 schilderde Mesdag voornamelijk landschappen, stadstuinen, een enkel straattaferaal en portret, alsook wat strandgezichten bij kalm weer in een naïef-realistische stijl. Een studie van woeste golven uit 1868 wordt gezien als de eerste aanwijzing dat Mesdag stilistisch en thematisch een nieuwe weg is ingeslagen. Hoewel de compositie (met vrijwel alleen zee, nauwelijks lucht) daar geen aanleiding toe geeft is wel geopperd dat dit werk een voorstudie zou zijn voor ‘Les Brisants’. Door de datering, de vergelijkbare voorstelling en maatverhouding, alsmede een verwant palet van voornamelijk groenen en grijzen, is aannemelijker dat *Reddingsboot in de branding* deze eer ten deel valt.

Molens aan de vaart

Jacobus Hendricus 'Jacob' Maris

Den Haag 1837-1899 Karlsbad (Duitsland)

Molens aan de vaart, doek 38,3 x 64,9 cm, gesigneerd.

Herkomst: S.M. van Wijck, Renkum, 1899; veiling Frederik Muller & Co., Amsterdam, 20 nov. 1900, lotnr. 53 (met afb.); mevr. Kwast; veiling Frederik Muller & Co., Amsterdam, 11 dec. 1956, lotnr. 237 (met afb.); Kunsthandel Pieter A. Scheen, Den Haag, 1964; Galerie Nova Spectra, Den Haag, 1970; Kunsthandel A.H. Bies, Eindhoven, 1974; part. bezit Nederland.

Lit.: P.A. Scheen, *Lexicon Nederlandse beeldende kunstenaars 1750-1880*, Den Haag 1981, afb. 496; tent.cat. Amsterdam, Arti et Amicitiae, *Eere-Tentoonstelling Jacob Maris*, dec. 1899, cat.nr. 108 (met afb.).

Tent.: Amsterdam, Arti et Amicitiae, *Eere-Tentoonstelling Jacob Maris*, dec. 1899.

Hendrik Johannes 'J.H.' Weissenbruch

Polderlandschap met zeilboot

Hendrik Johannes 'J.H.' Weissenbruch

Den Haag 1824-1903

Polderlandschap met zeilboot, doek op board 19,4 x 31,3 cm, voorzien van atelierstempel.

Verso: lakzegel van eigenaar.

Herkomst: veiling Frans Buffa en Zonen, Den Haag (in Pulchri Studio, Den Haag), *Schilderijen en aquarellen uit de nalatenschap van*

J.H. Weissenbruch, 1 mrt. 1904, lotnr. 75; part. bezit Groot-Brittannië.

Paul Joseph Constantin Gabriël

Landschap met molen in de omgeving van Amsterdam

Paul Joseph Constantin Gabriël

Amsterdam 1828-1903 Scheveningen

Landschap met molen in de omgeving van Amsterdam, doek 28,8 x 46,1 cm, gesigneerd.

Annotatie verso op etiket: 'Au mois Juillet, du beau temps. Vue prise en Holland, environs Amsterdam. P.J.C. Gabriël'.

Herkomst: part. bezit Groot-Brittannië.

Willem Bastiaan Tholen

Zomers boerenlandschap

Willem Bastiaan Tholen

Amsterdam 1860-1931 Den Haag

Zomers boerenlandschap, doek 75 x 99,8 cm, gesigneerd.

Herkomst: part. bezit Duitsland.

Strandgezicht te Scheveningen

Hendrik Johannes 'J.H.' Weissenbruch

Den Haag 1824-1903

Strandgezicht te Scheveningen, doek 38,3 x 50,6 cm, gesigneerd en te dateren ca. 1887.

Herkomst: Kunsthandel Pieter A. Scheen, Den Haag, 1981.

Lit.: tent.cat. Den Haag, Pulchri Studio, *Koninklijke Academie 300 jaar. Haagse School in Pulchri*, aug. 1982, cat.nr. 65; W. Laanstra, *Johan Hendrik Weissenbruch 1824-1903*, Amsterdam 1992, pag. 112, cat.nr. O/38-3 (met afb. in kleur).

Tent.: Den Haag, Pulchri Studio, *Koninklijke Academie 300 jaar. Haagse School in Pulchri*, aug. 1982.

Weids, verstillend en licht is dit late strand-

gezicht door J.H. Weissenbruch. De wind heeft vrij spel, en zon en wolken toveren op zee uitgestrekte schaduwbeelden. Op het strand wacht een moeder met haar twee kinderen op de aankomende vissersvloot, op het water blinkt aan de einder een wit zeiltje. De openheid, de verte en de diffuse atmosfeer geven het schilderij een heel ander karakter dan de bedrijvige strandscènes met vissers en bomschuiten die zijn collega H.W. Mesdag vaak schilderde. Weissenbruch zocht de stilte en grootsheid van de natuur, daarbij *'wachtend op de genade van het verrukkend oogenblik, waarin de natuur het eeuwigheidsbeeld aanneemt en licht en schaduw, kleur en toon, lijnen en vormen in eenheid zijn*

samengeklonken tot een harmonische schoonheid', zoals H.E. van Gelder het in 1940 poëtisch verwoordde. Een groter schilderij uit 1887 met een vergelijkbare compositie en hetzelfde tere kleurenpalet bevindt zich in de collectie van het Haags Gemeentemuseum. In het jaar van ontstaan werd het voor het museum aangekocht op de Tentoonstelling van Levende Meesters. Het strandgezicht betekende een nieuwe stap in Weissenbruchs werk, vooral in het kleurgebruik. Met de nieuwe, lichtere kleurharmonieën en de sobere, ruimtelijke compositie die hij in het 'Haagse' en bovenstaand schilderij heeft weten te realiseren, behoren deze werken tot de topstukken van de Haagse School.

Zeilboot voor het strand

Hendrik Johannes 'J.H.' Weissenbruch

Den Haag 1824-1903

Zeilboot voor het strand, doek 39,6 x 49,5 cm, gesigneerd.

Herkomt: part. bezit Ierland; part. bezit Canada.

Lit.: E.B. Greenshields, *The Subjective View of Landscape Painting*, Montreal 1904, afb. pag. 59;

E.B. Greenshields, *Landscape Painting and Modern Dutch Artists*, New York 1906, z.p., afb. XLV.

'Strandgezicht te Scheveningen' markeert een nieuwe fase in Weissenbruchs artistieke benadering. Waar dit uiteindelijk toe leidde toont het schilderij hierboven: land, lucht, zee en een schip, verder niets. *Zeilboot*

voor het strand behoort zonder twijfel tot zijn laatste werken. Geschilderd in slechts schakeringen van grijzen, bruinen en blauwen, zee, strand en wolken versmolten door damp en diffuus zonlicht, regeren hier weidsheid en eenvoud. Die ene zeilboot, omringd door de elementen, lijkt alleen aanwezig om figuratie en ruimtelijkheid te creëren. Het lijkt vooral te gaan om de metamorfose der elementen: water wordt nevel wordt wolkenlucht, de overgangen tussen aarde, water en lucht 'lossen op' in neveligheid. Weissenbruch was in zijn laatste jaren steeds meer geboeid door werking van licht en leegte, daarbij experimenterend met de grenzen

van de mogelijkheden met verf. Er is wel gesuggereerd dat het hem uiteindelijk niet meer ging om het landschap, maar om het effect van weersgesteldheid en licht op dat landschap. Zijn werk uit die late periode, lyrisch en verstild, is door de kunstenaar Jan Andriesse (1950) vergeleken met de stemmingslandschappen van de Engelse 19^e-eeuwse schilder William Turner (1775-1851). Hij schrijft: *'De nevel, rook en stoom stormen van Turner werden door een recensent in die tijd beschreven als: 'pictures of nothing, and very like'.* Bij Weissenbruch is er ook die ongekende gelijkenis: *de raadselachtige vanzelfsprekendheid van het niksige ...'*.

Moeder met twee kinderen in een zomers landschap

'Johannes Evert' Hendrik Akkeringa
Buitenzorg (Ned. Indië) 1861-1942 Amersfoort
*Moeder met twee kinderen in een zomers
landschap*, doek 49,6 x 73,8 cm, gesigneerd.

In de tuin van de schilder, Den Haag

'Johannes Evert' Hendrik Akkeringa
Buitenzorg (Ned. Indië) 1861-1942 Amersfoort
In de tuin van de schilder, Den Haag, aquarel
38,5 x 28,7 cm, gesigneerd en te dateren ca.
1894.

Johannes 'Jan' Zoetelief Tromp

Wandelende kinderen met lammetje bij Blaricum

Johannes 'Jan' Zoetelief Tromp

Batavia (Ned. Indië) 1872-1947 Breteuil-sur-Iton (Frankrijk)

Wandelende kinderen met lammetje bij Blaricum, doek 63,5 x 99,3 cm, gesigineerd.

Herkomst: part. bezit Canada.

Evert Pieters

Lente

Evert Pieters

Amsterdam 1856-1932 Laren (N.H.)

Lente, doek 130,7 x 112,8 cm, gesigineerd en gedateerd 1912.

Herkomst: Frans Buffa & Sons, Amsterdam; part. bezit Verenigde Staten.

Reinier Sybrand Bakels

Den Hoorn (Texel) 1873-1956 Den Haag

De haven van Dordrecht in de winter, doek
73 x 124 cm, gesigeneerd en gedateerd '31.

Herkomst: kunsthandel W.M. Stam, Den Haag.

Reinier Bakels was een veelbelovend jurist toen hij in 1904 het roer radicaal omgooide en besloot zich helemaal aan het schilderen te wijden. Een geliefd onderwerp was het landschap, dat hij impressionistisch en uitgesproken coloristisch verbeeldde, licht en zonnig of gedempt en stemmig. Bakels was tevens een gewild portretschilder, die prominente aristocraten en wetenschappers

in realistische stijl vereeuwigde. Het grootste deel van zijn oeuvre bestaat echter uit voorstellingen van scheepswerven en havens. In 1907 vestigde Bakels zich in Den Haag en bezocht van daaruit de Scheveningse vissershaven, de havenstadjes langs de grote rivieren en de vissersdorpen rond de Zuiderzee. Ook bezichtigde hij vele andere plaatsen, waaronder Dordrecht. De Dordtse haven verbeeldde hij meerdere malen, zoals in dit verstilde wintertafereel, waar stad en schepen in sneeuw en mist zijn gehuld. De Grote Kerk met de zware en stompe toren rijst hoog boven de stad uit, door een waas van

nevel bijna aan het zicht onttrokken. Het ingetogen palet verleent het schilderij de sfeer die de kunstenaar vaak zocht. Bakels was een stemmingschilder. Hij zei eens: *'Wanneer U mij nu vraagt, wanneer ik vooral door de natuur word getroffen, dan zou ik zeggen: niet wanneer zij rijk en vrolijk is, zoals soms in de lente of zomer, maar eerder in de tijden van overgang, in den herfst en winter, en wat den tijd van den dag betreft, in de overgangsuren.'* Hieruit blijkt dat de schemertijd hem het best beviel, wanneer kleuren in tonaliteit vervloeien en de 'hardheid' van contouren vervaagt.

Cornelis Vreedenburgh

Gezicht op het IJ met de St. Nicolaaskerk in Amsterdam

Cornelis Vreedenburgh

Woerden 1880-1946 Laren (N.H.)

Gezicht op het IJ met de St. Nicolaaskerk in Amsterdam, doek 60,6 x 90,8 cm, gesigineerd en gedateerd 1927.

Johan Hendrik van Mastenbroek

Sluisje in Monnickendam

Johan Hendrik van Mastenbroek

Rotterdam 1875-1945

Sluisje in Monnickendam, 50,2 x 70,4 cm, gesigineerd en gedateerd 1937.

Annotatie op etiket op spieraam: "Sluisje te Monnickendam" J.H. van Mastenbroek'.

Lit.: J.H. van Mastenbroek, A. Glavimans, *J.H. van Mastenbroek vertelt zijn herinneringen ter gelegenheid van zijn zeventigsten verjaardag*, Rotterdam/Antwerpen 1946, z.p., afb. 132.

Atelierjool

Otto Willem Albertus 'Albert' Roelofs

Schaerbeek (België) 1877-1920 Den Haag
Atelierjool, doek 62,7 x 83,5 cm, gesigineerd en
te dateren 1906.

Herkomst: Kunsthandel P.J. Zürcher, Den Haag,
1906; F.C. Wurfain, Amsterdam, 1918; coll.
mevr. E.F. Roelofs-Bleckmann, Den Haag; coll.
mevr. A.E. Deletaille-Roelofs, Frankrijk, 1982.
Lit.: tent.cat. Amsterdam, Stedelijk Museum,
*Stedelijke Tentoonstelling van Kunstwerken van
Levende Meesters*, sept.-okt. 1907, cat.nr. 357;
De Week, 1 febr. 1908 (met afb.); H. de Boer,
*'Albert Roelofs', Kunst en Kunstleven, geïllustreerd
periodiek voor het algemeen kunstwezen 1*
(1911), pag. 164; J. Juffermans, *Albert Roelofs
1877-1920*, Den Haag 1982, pag. 43 (met afb.),
pag. 145, afb. 49 (in kleur), pag. 199, cat.nr. 49.
Tent.: Den Haag, Pulchri Studio,
Groepstentoonstelling, juni 1907; Pittsburgh,
Verenigde Staten, Carnegie Art Galleries, 1907;
Amsterdam, Stedelijk Museum, *Stedelijke
Tentoonstelling van Kunstwerken van Levende
Meesters*, sept.-okt. 1907; München, Duitsland,
Glaspalast, X. *Internationalen Kunstausstellung*,
juni-okt. 1909, cat.nr. 1301; Antwerpen,
Vierjaarlijkse Tentoonstelling, 1911; Amsterdam,
Larensche Kunsthandel, okt. 1911, nr. 450; Den
Haag, De Kinkhoorn, eenmanstentoonstelling
O.W.A. Roelofs, febr.-mrt. 1952.

Otto Willem Albertus 'Albert' Roelofs

De schrijftafel

Otto Willem Albertus 'Albert' Roelofs

Schaerbeek (België) 1877-1920 Den Haag
De schrijftafel, schildersboard 17,8 x 13,9 cm,
te dateren 1914.

Herkomst: coll. R.C.C. Roelofs, Brussel, familie
van de schilder.

Lit.: J. Juffermans, *Albert Roelofs 1877-1920*,
Den Haag 1982, pag. 174, afb. 95, pag. 209,
cat.nr. 95.

'Isaac' Lazerus Israels

Amsterdam 1865-1934 Den Haag

Theatercafé Scala, Den Haag, doek 65 x 58 cm, gesigneerd.

Herkomst: Kunsthandel G.J. Scherpel, Bussum, 1978; part. bezit Nederland.

Lit.: A. Wagner (inl.), *Isaac Israels 1865-1934*, Kunsthandel Ivo Bouwman, Den Haag 1980, cat.nr. 37 (met afb.); A. Wagner, *Isaac Israels*, Venlo 1985, pag. 148, pag. 150, afb. 196.

Tent.: Den Haag, Pulchri Studio, tent. Kunsthandel G.J. Scherpel, Bussum, 1978; Den Haag, Kunsthandel Ivo Bouwman, *Isaac Israels 1865-1934*, sept.-okt. 1980; Den Haag, Museum Mesdag, *Proost. Het caféleven in beeldende kunst en literatuur tussen 1840-1940*, okt. 2004-jan. 2005.

In de laatste vijf, zes jaren van zijn leven bezocht Isaac Israels regelmatig het variététheater Scala aan de Wagenstraat in Den Haag. Israels was een schilder van de stad en de straat, van het moderne leven in al zijn uitingsvormen, en een 'theaterdier' pur sang. Geregeld was hij met zijn schetsboek of speciaal geprepareerde doeken te vinden in de populaire uitgaansgelegenheden. Danszalen, cabarets, cafés, theaters en hun publiek vormden voor hem steeds weer een bron van inspiratie. In 1927 werd Israels door de bevriende componist Alexander Voormolen (1895-1980) geïntroduceerd in het Scala theater, dat in 1884 werd gebouwd. Scala was aanvankelijk een casino, maar omstreeks 1901 werd het een theater en kreeg het de naam die het tot de afbraak in de periode 1956-1965 zou behouden. In de tijd dat de Bouwmeester Revue er volle zalen trok tekende Israels het publiek en de artiesten vanuit de zaal of een loge. Ook schetste en schilderde hij in de kleedkamers, tussen de coulissen, in de artiestenfoyer, en in het bijbehorende theatercafé, de 'Bodega'. Deze scène speelt zich af in de Bodega, die zich aan de linkerkant bevond van de passage die toegang gaf tot het theater. Twee dames, gekleed volgens de laatste mode, dansen op de maten van de modernste muziek. De Bodega was van 's morgens tien tot 's nachts vier uur geopend, en was een populaire ontmoetingsplaats, waar artiesten en publiek voor en na de voorstellingen te vinden waren.

Kermisfeest

Antoine-Guillaume 'Tony' Minartz
Cannes (Frankrijk) 1873-1944
Kermisfeest, schildersboard 40,2 x 79,7 cm,
gesigneerd.

Herkomst: kunsthandel Louis Barthelemy, Parijs;
part. bezit Verenigde Staten.

Rolf Dieter Meyer-Wiegand

Sint-Maarten

Rolf Dieter Meyer-Wiegand
Krefeld (Duitsland) 1929
Sint-Maarten, paneel 18 x 13 cm, gesigneerd en
verso voorzien van atelierstempels.

Sint-Maartenviering

'Als kind van drie jaar zag hij, op de schouder van zijn vader gezeten, het voorbijtrekken van een optocht en zozeer was hij vervuld van het kleurige, bonte schouwspel dat hij, thuisgekomen, potlood en papier greep en, met kinderlijke onbeholpenheid nog, tekende hij heel die menigte in hun vreemde costumes en uniformen.' Uit deze anekdote over Marius Bauer blijkt dat de kunstenaar al jong geboeid werd door mensenmenigten en feestelijke optochten. Bauer is vooral bekend als schilder van oosterse voorstellingen. Hij bezocht van 1879 tot 1884 de Haagse academie, waar destijds ook Willem de Zwart, Floris Verster, Isaac Israels en G.H. Breitner lessen volgden. Een reis naar Constantinopel in 1888 zou bepalend zijn voor zijn leven. Bauer werd er betoverd door het leven van alledag, met zijn exotische kleuren, geuren en geluiden. Reizen naar verre, mysterieuze oorden als de Oriënt, India, Rusland en 'de Oost' volgden en waren een inspiratiebron voor zijn impressionistische straattaferelen, landschappen, feestscènes en historische en bijbelse voorstellingen. Iets van diezelfde feeërieke sfeer heeft hij weten op te roepen in deze zo Hollandse *Sint-Maartenviering*. Een bonte kinderscharre met lampionnen toont als een wervelende dans van licht- en kleurvlekken. Door de suggestieve verbeelding met kaarslicht-effecten en schetsmatig uitgewerkte figuren heeft Bauer een bijna toverachtige scène gecreëerd, zwevend tussen droombeeld en werkelijkheid. Hoewel dit schilderij niet gedateerd is kan op grond van stilistische gelijkenis aangenomen worden dat het een vroeg werk is. Door het handschrift, de lichtbehandeling en de vormgeving van figuren vertoont deze voorstelling namelijk stijlverwantschap met 'Volksbuurtje in Den Haag', een werk dat hoogstwaarschijnlijk in de periode 1887-1893 is ontstaan. Mogelijk is *Sint-Maartenviering* hetzelfde schilderij als 'Het Festijn', geëxposeerd op de Tentoonstelling van Kunstwerken van Levende Meesters in Den Haag en Arnhem in 1893.

'Marius' Alexander Jacques Bauer

Den Haag 1867-1932 Amsterdam

Sint-Maartenviering, doek 59 x 46,5 cm, resten van signatuur.

Herkomst: part. bezit Californië, Verenigde Staten.

Met dank aan de Bauer Documentatie Stichting.

Nicolaas van der Waay

Amsterdam 1855-1936

Een zomeravond bij het Tolhuis, Amsterdam,
doek 66 x 105 cm, gesigneerd.

Lit.: A.G.C. van Duyl, 'N. van der Waay',
Elsevier's Geïllustreerd Maandschrift IV (1892),
afb. pag. 124.

Tent.: Den Haag, Museum Mesdag, *Proost. Het
caféleven in beeldende kunst en literatuur tus-
sen 1840-1940*, okt. 2004-jan. 2005.

Het Tolhuis, gelegen aan de noordkant van het IJ, was al rond het midden van de 19e eeuw een geliefde pleisterplaats. In 1859 werd naar het ontwerp van assistent-stads-architect Willem Springer (1815-1907), broer van Cornelis Springer, een uitspanning

gebouwd waar Amsterdammers in de grote tuin konden genieten van allerlei versnaperingen en vertier. Er waren muziek-uitvoeringen en later werd er tevens een stalhouderij gevestigd. In 1878 werden er een speeltuin, een dansvloer, een schiettent en een muziektent aan toegevoegd, wat veel dagjesmensen trok. Het gezicht op Amsterdam vanaf het Tolhuis veranderde ingrijpend door de bouw van het Centraal Station (1885-1889). Voor zover bekend schilderde Nicolaas van der Waay twee voorstellingen van het Tolhuis, met uitzicht op het IJ en het silhouet van Amsterdam. Van der Waay was hoogleraar aan de hoofdstedelijke Rijksacademie en stond bekend als een bekwaam schilder van

stadsgezichten en portretten. Hij schilderde het goed bezochte terras van het Tolhuis bij avondduister en – hierboven afgebeeld – bij daglicht, op een vroege zomeravond. Chic geklede Amsterdammers verpozen aan de waterkant, met uitzicht op de 'skyline' van hun stad: rechts de Posthoornkerk met de drie bekende, spitse torens en recht vooruit het spoorweg-emplacement van het Centraal Station. Het door Springer gebouwde Tolhuis, hoewel niet meer geheel in oorspronkelijke staat, is, gezien de architectuur- en cultuur-historische waarde, sinds 1998 een rijksmonument.

Hendrikus Matheus Horrix

In de Haagsche dierentuin

Hendrikus Matheus Horrix

Den Haag 1845-1923

In de Haagsche dierentuin, aquarel 29,5 x 46

cm, gesigineerd en te dateren 1890-1900.

Willem Bastiaan Tholen

Zaterdag in het bos

Willem Bastiaan Tholen

Amsterdam 1860-1931 Den Haag

Zaterdag in het bos, aquarel 33 x 47,4 cm,

gesigineerd.

Lit.: tent.cat. Den Haag, Kunsthandel J.J. Biesing, *Tentoonstelling van Schilderijen en Aquarellen van W.B. Tholen*, okt.-nov. 1906, cat.nr. 36 (met afb.).

Tent.: Den Haag, Kunsthandel J.J. Biesing, *Tentoonstelling van Schilderijen en Aquarellen van W.B. Tholen*, okt.-nov. 1906.

Spelende kinderen op het strand van Katwijk

Johannes 'Jan' Zoetelief Tromp

Batavia (Ned. Indië) 1872-1947 Breteuil-sur-Iton (Frankrijk)

Spelende kinderen op het strand van Katwijk, doek 68,3 x 95,9 cm, recto en verso gesigneerd. Herkomst: veiling S.J. Mak van Waay, Amsterdam, 28 mrt. 1939, lotnr. 366 (met afb.). Tent.: Parijs, Salon de la Société des Artistes Français, 1936.

Spelende kinderen op het strand van Katwijk is onbetwist het chef-d'oeuvre van Jan Zoetelief Tromp. Het is een volmaakt voorbeeld van de strandtaferelen met spelende kinderen die hij vanaf 1915 schilderde en die zo gewild waren bij verzamelaars. In dit werk, vermoedelijk uit de jaren dertig, lijkt Zoetelief Tromp te

hebben gespeeld met grenzen, niet alleen wat formaat betreft, maar ook qua coloriet en stijl. Het is alsof hij met zijn stralende palet van blauwe, gele, roze en blonde tinten in sommige partijen de lichtgrens heeft willen tarten, en met zijn penseel de overgang van figuratie naar abstractie: net zoals de felheid van de zon kleur in licht kan doen oplossen, en vormen kan doen vervagen en vervloeien. Zoetelief Tromp liet in Blaricum in 1899 een villa bouwen waar hij voorstellingen schilderde die nauw verwant waren aan het Larense werk van bijvoorbeeld Albert Neuhuys en Anton Mauve. Vanaf 1905 verbleef de kunstenaar 's zomers met zijn gezin in Katwijk aan Zee, waar ook schoonvader en leermeester B.J. Blommers woonde, om zich er in 1914

voor veertien jaar te vestigen. In Katwijk veranderde zijn stijl in een kleurrijk en ongedwongen impressionisme, en ontstonden, naast visserstaferelen, de vrolijke kinderscènes. Zoetelief Tromp had een groot gezin en zijn kleintjes stonden dikwijls model: blozende peuters en kleuters, wandelend in het duin, spelend in de tuin of op het strand. Het zijn geliefde voorstellingen die hij, getuige dit werk, tot op hoge leeftijd zou blijven schilderen.